

Arbejdsmarkedet under og efter krisen

Svage grupper udstødes i stigende grad fra arbejdsmarkedet

Antallet af såkaldt ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere stiger fortsat og med forstærket styrke. Inden for det sidste år er der kommet godt 8.000 flere ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere. Ca. 57 pct. af denne stigning er sket inden for det sidste halve år, hvilket indikerer, at de svage grupper i stigende grad udstødes fra arbejdsmarkedet. Sammen med stigningen i langtidsledigheden er udviklingen et tegn på, at krisen kan efterlade en permanent skade på dansk økonomi i form af højere arbejdsløshed og en lavere arbejdsstyrke.

af arbejdsmarkedsøkonom **Erik Bjørsted**
& stud. polit. **Niels Storm Knigge**

5. oktober 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Antallet af kontanthjælpsmodtagere udgjorde i august 117.000 fuldtidspersoner. Siden krisens udbrud er antallet af kontanthjælpsmodtagere øget med 28.000, og på nuværende tidspunkt er godt 70 pct. af den reduktion, man opnåede i antallet i de gode år 2004-2008, sat over styr.
- Antallet af jobklare/arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere er dog begyndt at falde. Det sidste halve år er antallet faldet med ca. 1.500 personer.
- Derimod stiger antallet af ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere (match 2 og 3 samt øvrige) fortsat og med voksende styrke. De sidste 6 måneder er antallet i gennemsnit steget med 750 fuldtidspersoner om måneden mod 600 de foregående 6 måneder. Samlet er der nu 80.000 ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere, som ikke regnes for arbejdsløse i statistikkerne.
- Uviklingen indikerer, at de svage grupper i stigende grad udstødes fra arbejdsmarkedet, og at krisen kan påføre økonomien en varig skade i form af en lavere arbejdsstyrke - til skade for vækst og velstand.

Kontakt

Arbejdsmarkedsøkonom
Erik Bjørsted
Tlf. 33 55 77 15
Mobil 27 68 79 50
eb@ae.dk

Pressemedarbejder
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Svage grupper forlader i stigende grad arbejdsmarkedet

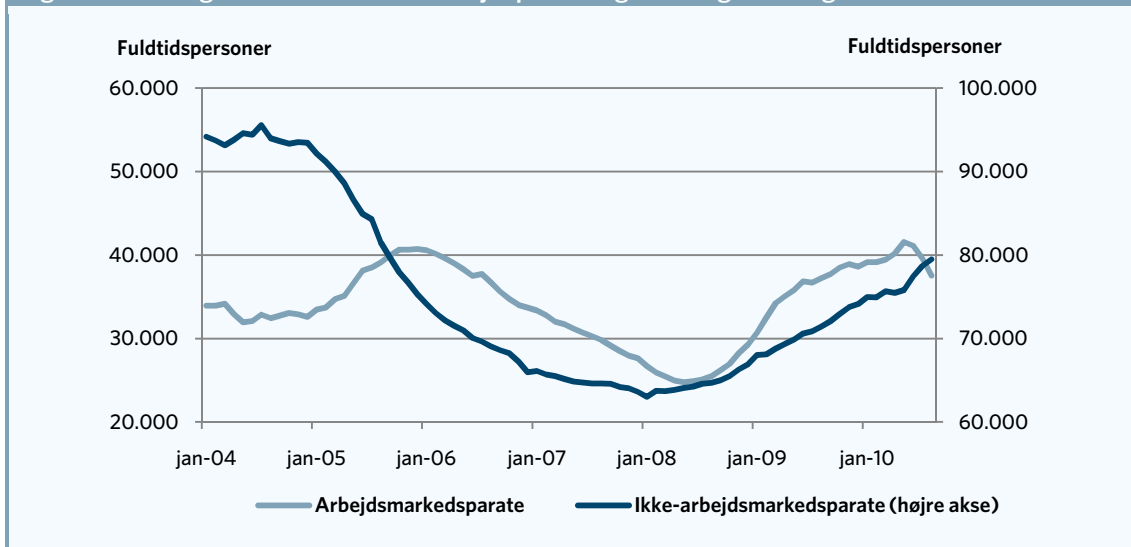
Antallet af kontanthjælpsmodtagere er siden arbejdsløsheden nåede bunden i juni 2008 steget med knap 28.000 fuldtidspersoner, således at der nu er ca. 117.000 fuldtidspersoner, som modtager kontanthjælp. Stigningen dækker over, at der er blevet ca. 12.650 flere såkaldt jobklare eller arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere (matchgruppe 1) og ca. 15.250 flere kontanthjælpsmodtagere fra de andre matchgrupper (matchgruppe 2 og 3 samt øvrige), som ikke regnes med i arbejdsstyrken, og som derfor heller ikke tælles som arbejdsløse.

Samlet er godt 70 pct. af den reduktion, man opnåede i antallet af kontanthjælpsmodtagere i de gode år fra 2004-2008, nu sat over styr.

Det sidste år er antallet af arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere kun steget med knap 300 og er endda faldet med godt 1.500 personer det seneste halve år. Det viser figur 1.

Som det dog også fremgår af figur 1, er antallet af ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere fortsat med at stige. I august 2010 var der således knap 80.000 ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere. I de gode år 2004-2008 faldt gruppen af ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere med næsten 30.000 fuldtidspersoner, men på nuværende tidspunkt er altså godt halvdelen af denne fremgang sat over styr.

Figur 1. Udviklingen i antallet af kontanthjælpsmodtagere i de gode år og efter krisens udbrud

Anm: Både aktiverede og ikke-aktiverede kontanthjælpsmodtagere indgår. Tallene er endvidere inkl. starthjælpsmodtagere og er sæsonkorrigerede. Jobklare dækker over matchgruppe 1.

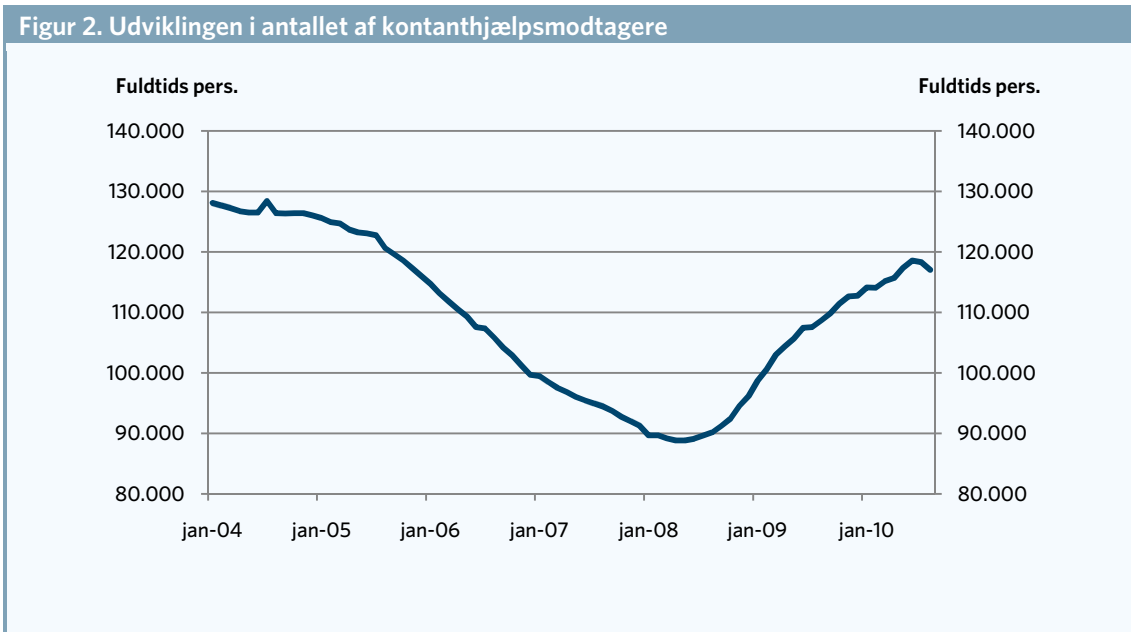
Kilde: AE på baggrund af data fra Jobindsats.dk.

De sidste seks måneder er der i gennemsnit kommet godt 750 ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere pr. måned mod knap 600 de foregående seks måneder.

Udviklingen vidner om, at de svage grupper i stigende grad mister fodfæste på arbejdsmarkedet og øger frykten for, at krisen kommer til at forvolde en permanent skade på dansk økonomi. Den voldsomme stigning i langtidsledigheden forstærker denne bekymring, og fremadrettet kan krisen betyde, at vi reelt kommer til at have en endnu mindre arbejdsstyrke til rådighed efter krisen end først antaget, hvilket vil skade vækstmulighederne og velstanden i dansk økonomi.

117.000 på kontanthjælp - 80.000 regnes ikke for arbejdsløse

Antallet af kontanthjælpsmodtagere er øget kraftigt, siden arbejdsløsheden nåede bunden i juni 2008. I juni 2008 var der godt 89.000 kontanthjælpsmodtagere, mens tallet i august 2010 var ca. 117.000. Det fremgår af figur 2.

Anm: Både aktiverede og ikke-aktiverede kontanthjælpsmodtagere indgår. Tallene er endvidere inkl. starthjælpsmodtagere og er sæsonkorrigerede.
 Kilde: AE på baggrund af data fra Jobindsats.dk.

Tabel 1 viser udviklingen i antallet af kontanthjælpsmodtagere fordelt på matchgruppe 1 (jobklare/arbejdsmarkedsparate) og de andre matchgrupper, som er uden for arbejdsmarkedet (ikke-arbejdsmarkedsparate).

Som det fremgår, faldt antallet af jobklare kontanthjælpsmodtagere med godt 9.000 fra januar 2004 til juni 2008. Fra juni 2008 til august 2010 er antallet af jobklare kontanthjælpsmodtagere dog steget med godt 12.500 fuldtidspersoner, og dermed er hele fremgangen for denne gruppe sat over styr.

Tilsvarende fik man reduceret antallet af kontanthjælpsmodtagere for de øvrige matchgrupper uden for arbejdsmarkedet med næsten 30.000 fuldtidspersoner, eller hvad der svarer til næsten 32 pct. i forhold til niveauet i januar 2004. Fra juni 2008 til august 2010 er der dog kommet godt 15.000 flere kontanthjælpsmodtagere fra matchgrupperne uden for arbejdsmarkedet, hvorfor godt halvdelen af den høstede fremgang for denne gruppe nu er sat over styr.

Tabel 1. Udviklingen i antallet af kontanthjælpsmodtagere

	Januar 2004	Juni 2008	August 2010	Januar 2004 - juni 2008	Juni 2008- august 2010
	Niveau (Fuldtidspersoner)			Ændring (Fuldtidspersoner)	
Jobklare (match- gruppe 1)	33.949	24.885	37.536	-9.064	12.651
Ledige	22.769	16.084	20.865	-6.685	4.780
Aktiverede	11.179	8.801	16.671	-2.379	7.871
Andre match- grupper	94.187	64.243	79.512	-29.945	15.269
Ledige	78.361	48.489	61.963	-29.872	13.474
Aktiverede	15.827	15.754	17.549	-73	1.795
I alt	128.136	89.128	117.048	-39.008	27.920

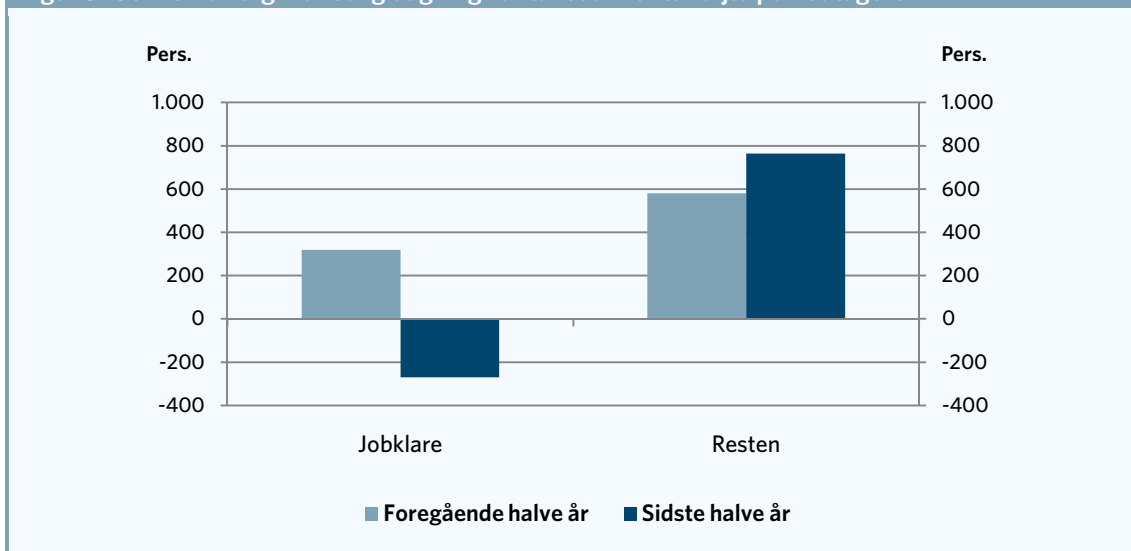
Anm: Både aktiverede og ikke-aktiverede kontanthjælpsmodtagere indgår. Tallene er endvidere inkl. starthjælpsmodtagere og er sæsonkorrigerede.

Kilde: AE på baggrund af data fra Jobindsats.dk.

De sidste 6 måneder (fra februar 2010 til august 2010) er antallet af jobklare kontanthjælpsmodtagere faldet med ca. 270 fuldtidspersoner om måneden, mens antallet det foregående halve år steg med 318 om måneden. Derfor er den værste storm reddet af for de arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere. For kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedet derimod er antallet de sidste 6 måneder i gennemsnit steget med godt 750 fuldtidspersoner om måneden mod knap 600 pr. måned det foregående halve år. Det viser figur 3.

Det er en kraftig indikation af, at svage grupper fortsat mister fodfæste på arbejdsmarkedet, og at den tendens desværre er blevet forstærket henover det seneste halve år.

Figur 3. Gennemsnitlig månedlig stigning i antallet af kontanthjælpsmodtagere

Anm: Både aktiverede og ikke-aktiverede kontanthjælpsmodtagere indgår. Tallene er endvidere inkl. starthjælpsmodtagere og er sæsonkorrigerede.

Kilde: AE på baggrund af data fra Jobindsats.dk.

Kontanthjælpsmodtagere, som ikke betegnes som jobklare, tæller som nævnt ikke med i arbejdsstyrken, hvorfor stigningen i gruppen af kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedet har været med til at holde ledighedsstigningen nede.

Af de ca. 117.000 kontanthjælpsmodtagere regnes altså de ca. 80.000 ikke for arbejdsløse, fordi de ikke indregnes i arbejdsstyrken. Var de blevet indregnet i arbejdsstyrken, ville arbejdsløsheden altså fra juni 2008 til august 2010 være steget med yderligere godt 15.000 i forhold til den officielle stigning i bruttoledigheden på godt 100.000 fuldtidspersoner.

Krisen kan påføre økonomien en permanent skade

Stigningen i antallet af ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere er endnu et tegn på, at krisen kan påføre dansk økonomi en varig skade, som kan blive svær at hele. Udviklingen er udtryk for, at de svage grupper i stigende omfang udstødes af arbejdsmarkedet, og udviklingen kan betyde, at arbejdsstyrken efter krisen kan blive endnu mindre end først antaget. Det kan ikke udelukkes, at udviklingen til dels afspejler, at arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere fra match-gruppe 1 er blevet rykket ned i en lavere matchgruppe, fordi jobudsigterne ikke er gode. Det gør dog ikke udviklingen mindre bekymrende, hvis en del af forklaringen på den øgede stigning i antallet af ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere til dels skyldes, at kommunerne har opgivet at få matchgruppe 1 personer i arbejde, og flytter dem ned i en lavere match-gruppe. Dertil kommer, at langtidsledigheden fortsat stiger. Fra krisens udbrud til juni 2010 er langtidsledigheden steget fra ca. 16.000 fuldtidspersoner til godt 50.000 fuldtidspersoner.

Som følge af krisen kan arbejdsløsheden bide sig fast på et højere niveau, og arbejdsstyrken kan falde. Det vil skade vækstmulighederne i dansk økonomi og hæmme velstandsudviklingen. AE mener derfor fortsat, at det er for tidligt at stramme finanspolitikken allerede i 2011 og anbefaler, at man blot fører neutral finanspolitik i 2011. Det svarer til, at man fastholder niveauet i de offentlige investeringer.

Man må heller ikke glemme, at de europæiske sparepakker isoleret set koster i omegnen af 18.000 danske arbejdspladser i 2012 og hiver 0,3 pct. ud af væksten i 2011 og 2012. Opsvinget herhjemme skal være så kraftigt, at vendingen på arbejdsmarkedet ikke bringes i fare af de europæiske stramninger - derfor er det for tidligt at stramme finanspolitikken allerede i 2011, hvor opsvinget næppe er helt selv-bærende endnu.